

Для потреб дослідження під документуванням будемо розуміти основу бухгалтерського відображення, а точніше підтвердження здійснення господарської операції, що виконує сукупність функцій, які визначені в наукових працях вітчизняних авторів:

- контрольна – завдяки даним, які містяться у первинних документах здійснюється контроль за збереженням майна на підприємстві, а також контроль за відповідальними особами;

- аналітична – на основі даних первинних документів формується зведена інформація, що використовується для прийняття управлінських рішень;

- захисна – полягає у захисті інформації, захисті підприємства від недостовірної інформації та можливості використання первинних документів як доказів для захисту інтересів власників та працівників підприємства;

- інформаційна – саме на підставі первинних документів в бухгалтерському обліку формується інформація для управління;

- доказова – первинні документи на підприємстві забезпечують юридичну основу господарських операцій;

- організаційна – чітко налагоджений обіг первинних документів на підприємстві сприяє швидкій обробці даних та формуванню зведеної інформації;

- управлінська – на підставі первинних документів можна слідкувати за виконанням розпоряджень керівника працівниками підприємства тощо,

- соціальна – будь-який документ створюється відповідно до тієї або іншої соціальної вимоги [2, с. 27 – 28].

У зв'язку з тим, що наслідки бойових дій та окупації державних територій є нестандартним об'єктом бухгалтерського обліку та за все функціонування підприємства можуть не відбутися, підхід до процесу їх документального підтвердження матиме специфіку, яка визначатиметься видом наслідку та суб'єктом відображення. Тому для формування цілісної системи документального спостереження пропонуємо визначати сукупність первинних документів за алгоритмом ідентифікації наслідків. Такий алгоритм пропонуємо формувати наступним чином, що впливає із підходу ідентифікації наслідків бойових дій та окупації державних територій, специфіки нормативно-правового регулювання та сучасного стану системи бухгалтерського обліку на вітчизняних підприємствах.

Розроблений алгоритм формування системи первинного спостереження за наслідками бойових дій в системі бухгалтерського обліку передбачає п'ять етапів, а саме:

- визначення впливу бойових дій на діяльність підприємства, в результаті чого встановлено статус підприємства щодо місця бойових дій та доступу до його майнового та фінансового потенціалу;

- ідентифікація наслідків бойових дій за кожним типом підприємств, в результаті чого визначається дві групи наслідків, зокрема: наслідки майнового та фінансового характеру, що проявляються в об'єктах бухгалтерського обліку і визначають реквізитне розширення первинного документування (втрата готівкових коштів та їх еквівалентів, невиконання зобов'язань покупців або позичальників, заборгованості перед особами діяльність яких незаконна); наслідки інформаційного характеру, що визначають дії бухгалтера та порядок оформлення втрати документів (втрата та/або пошкодження бухгалтерських, юридичних, кадрових та технічних документів);

- господарські операції щодо відображення наслідків в системі бухгалтерського обліку, які визначаються потребою переєстрації суб'єкта господарювання та доступом до матеріальних та фінансових ресурсів підприємства;

- формування напрямів реквізитного розширення та формально-змістовного наповнення первинного документування наслідків бойових дій, зокрема в даному напрямі є потреба в документальному оформленні списання або визнання сумнівної заборгованості, списання або зміна статусу зобов'язань, списання, зміна статусу або переоцінка необоротних і оборотних активів грошових коштів та їх еквівалентів підприємства, що були втрачені або пошкоджені в результаті бойових дій;

- порядок відновлення втрачених бухгалтерських, юридичних, кадрових або технічних документів, які згруповано на внутрішні (були сформовані для внутрішніх цілей, наприклад

довідка або розрахунок бухгалтерії, розрахунково-платіжна відомість та інші) та зовнішні (документи, що отримані або передані контрагентам). В даному напрямку необхідним є оформленні наступних документів: Акт про відновлення документів, Лист-прохання про відновлення документів до контрагентів, Запит на відновлення юридичних документів до державних органів, Запит на відновлення бухгалтерської та юридичної документації до контрагентів, Акт про втрату документів, що не потребують відновлення, Акт про відновлення внутрішніх документів, Акт про внесення даних з відновлених бухгалтерських документів.

Отже, виходячи з вище наведених етапів запропонованого алгоритму, впливає, що перші три етапи визначають властивості наслідків бойових дій як об'єктів бухгалтерського обліку для формування комплексу реквізитів, які мають міститися в первинних документах, що представлено на 4 та 5 етапах. Розглянемо особливості формування первинних документів щодо відображення наслідків бойових дій.

Список літератури

1. Документування в бухгалтерському обліку: процесний підхід: монографія / С. Ф. Легенчук, К. О. Вольська, О. В. Вакун. – Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2016. – 228 с.
2. Ковалик Г. В. Документування – елемент методу бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] / Г. В. Ковалик, С. І. Іванишин, О. В. Пельц. – Режим доступу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/20968/2/DSESES_2017_Kovalik_H_V-Dokumentuvannia-element_89-91.pdf.

УДК 631.14

Даниско Ю. І.
студентка 4 курсу,
Одеський національний економічний університет,
Чернишова Л. В.
к. е. н., доцент кафедри економічного аналізу,
Одеський національний економічний університет

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ

В умовах ринкової економіки підприємства України зацікавлені у стабільному та ритмічному функціонуванні. Для досягнення високих економічних результатів необхідна розробка ефективної та обґрунтованої політики управління активами. Однією із складових загальної ефективності є управління саме оборотними активами які займають значну частку серед активів підприємства. Саме від ефективності використання оборотних активів залежить рівень ліквідності підприємства його фінансова стійкість платоспроможність та рентабельність. Отже, враховуючи визначальну роль оборотних активів у процесі виробництва проблема аналізу забезпечення підприємства ними та їх ефективності використання є першочерговою.

В бухгалтерському та фінансовому обліку поняття оборотні активи трактується, як найважливіша економічна категорія, яка відбиває вартісну оцінку обігових коштів організації, оптимальність обсягів, склад і структура яких значною мірою впливають на стійкість фінансового стану підприємства [1, с. 188 – 191]. З огляду на визначення оборотних активів в П(С)БО2: «Оборотні активи – грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу» [2, с. 440]. Оборотні активи є однією з головних складових ресурсного потенціалу підприємства в цілому.

Ефективність діяльності компанії безпосередньо залежить від того, яка віддача від інвестицій в оборотні активи, а також від того, наскільки швидко такі вкладення окупаються і забезпечують отримання виручки від продажів.

Ключовою характеристикою для аналізу ефективності використання активів є їх оборотність. Під оборотністю засобів розуміють тривалість проходження засобами окремих стадій виробництва й обігу. Час, упродовж якого оборотні кошти перебувають в обороті, тобто послідовно переходять з однієї стадії в іншу, складає період обороту оборотних коштів.

Чим вище швидкість обороту оборотних активів, тим істотніше віддача від кожної гривні, який в них інвестується. Це дозволяє підвищити рентабельність використання оборотних активів і рентабельність інвестицій в активи в цілому [3, с. 287].

Безпосередня залежність ефективності використання оборотних активів від швидкості їх обороту робить необхідним проведення розгорнутого аналізу їх оборотності. Показники оборотності оборотних коштів можуть розраховуватися по всіх оборотних коштах, що беруть участь в обороті, та за окремими їх елементами [4, с. 34 – 37].

Зміну оборотності оборотних коштів виявляють через порівняння фактичних показників з плановими або показниками за попередній період. Порівнюючи показники оборотності оборотних коштів, виявляють прискорення її чи сповільнення.

Зробимо аналіз показників ефективності використання оборотних коштів на основі даних ПАТ «Одескабель» за 2015 – 2016 роки [5]. Такий аналіз наведено в табл. 1.

Таблиця 1

**Аналіз показників ефективності використання оборотних коштів
на основі даних ПАТ «Одескабель», 2015 – 2016 роки**

Показник	Формула	2015 р.	2016 р.	Зміна	Характеристика
Коефіцієнт оборотності активів	Чистий дохід/ середньорічна вартість активів	1,129	1,306	0,18	Показує скільки разів за період обертається капітал, що вкладений в активи підприємства
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	Чистий дохід/ середньорічна вартість оборотних активів	2,264	2,308	0,044	Характеризує швидкість обороту оборотних активів підприємства за період, або суму доходу, яка отримується з кожної грн. активів
Коефіцієнт оборотності запасів	Чистий дохід/ середньорічна вартість запасів	4,611	4,565	-0,046	Відображає швидкість виробничо-комерційного циклу
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Чистий дохід/ середньорічна вартість власного капіталу	2,903	3,455	0,552	Відображає швидкість обороту вкладеного власного капіталу
Коефіцієнт оборотності коштів в розрахунках	Чистий дохід/ середньорічна вартість дебітор. заборгованості	5,061	4,950	-0,111	Показує кількість оборотів дебіторської заборгованості за період. Як швидко підприємство отримує платежі.
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Чистий дохід/ середньорічна вартість кредитор. заборгованості	8,212	12,207	3,995	Як швидко підприємство погашає заборгованість

У 2015 році на 1 грн. вартості активів припадало 1,129 грн. чистого доходу в 2016 році даний показник збільшився на 0,18 грн. та склав 1,306. Швидкість оборотності оборотних активів збільшилась на 0,44. Однак, спостерігається скорочення оборотності запасів, що свідчить про збільшення комерційно-виробничого циклу підприємства. Крім того, можна відзначити прискорення оборотності власного капіталу на 0,552, що є позитивною тенденцією, тобто підприємство ефективно використовує наявні кошти, тобто воно знайшло більш сприятливе за даних умов джерело доходів. Також скорочується термін погашення кредиторської заборгованості, тобто кредитори поставили менш жорсткі умови погашення кредитів. Однак, збільшився термін погашення дебіторської заборгованості, що свідчить проте що підприємство представляє менш жорсткі умови для покупців.

Таким чином, для досягнення високих економічних результатів необхідна розробка ефективної та обґрунтованої політики управління активами. Однією із складових загальної ефективності є управління саме оборотними активами які займають значну частку серед активів підприємства. Формування, управління й аналіз ефективності використання оборотних активів – важливий напрям підвищення фінансового стану підприємств. Встановлення оптимального співвідношення оборотних коштів у сфері виробництва та обігу має важливе значення для забезпечення грошовими коштами, виконання виробничої програми, а також є одним з основних чинників підвищення ефективності діяльності підприємств.